

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej. Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

Leto XVIII.

V Celovcu, 30. maja 1899.

Štev. 15.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 2 goldinarja.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Nemškonacionalne zahteve.

„Denn wir Deutsche sind ein Herrenvolk und zur Herrschaft müssen wir kommen.“

Tako je vskliknil dr. Steinwender na znanem nemškem „Volkstagu“ v Celovcu dne 11. jul. 1897. leta. Bolj kratko ni mogel označiti cilja nemškonacionalnih mogočnejšev. Od tistega dne do danes se je marsikaj zgodilo. Dr. Steinwenderja so malone čisto izbacili iz svoje stranke, ker jim je premalo odločen ali radikalen! Brez Steinwenderja so dolge mesece kovali svoj nemški program, srečno so ga skovali in spravili na dan na binkoštno nedeljo. Pa ni treba misliti, da je kaša, ki dolgo vre, vedno dobra. Tako je tudi s programom ali zahtevami nemških nacionalcev. Napisali so dolge strani. A vse kar tam povedo, mogli bi bili združiti v gornje besede Steinwenderjeve, in še krajši bi bilo, kratkomalo izjaviti: „Nam Nemcem vse, — Slovanom ničesar!“ Nemcem naj gredo v Avstriji vse pravice, vse ugodnosti, a Slovani naj jim hlapčujejo!

V tem programu Nemci proglašajo svoje narodne zahteve. A te zahteve so tako gorostasne, tako bedaste, da je težko resno o njih govoriti. Gospóda niso pomislili, da biva v Avstriji 15 milijonov Slovanov in samo 8 milijonov Nemcev! In ti naj imajo vse pravice, drugi — nobenih! „Dá, skromni niso gospodje,“ pravi »Slovenec«; »velikodušnosti ne pozna nemški »Herrenvolk«.“ Vse záse, za druge plesnive drobtine, ki padajo z mize.

S posameznimi točkami programa se ne moremo baviti posebej, ker nam tega že prostor ne dopušča. Z nemškimi zahtevami za Koroško bavi se bodemo prihodnjič obširneje. Za danes naj omenimo, da ima program dva dela. V prvem naznanjajo svoje zahteve za vso državo, v drugem za posamezne dežele.

Avstrija naj ima izključno nemški značaj v uradih, v državnem zboru, pri vojaki, kratkomalo — povsod! Nekoliko pravic še milostno prepustčajo češčini, a slovenščini nobenih. Na Koroškem in Štajerskem sploh slovenskega ozemlja ne pripoznajo! „Slov. Gosp.“ označuje ta program tako-le: Z velikimi težavami so spravili nemški državni poslanci na binkoštno nedeljo svoj narodnostni program na dan. Iz programa pa vključno dolgemu posvetovanju ne odseva nemška pamet, ampak le

nemška oholost in predrznost. Nemci zahtevajo, da se nemški jezik proglasi avstrijskim državnim (ali kakor pravijo oni: občevalnim) jezikom, češ, tem prej smo godni za pruskega kralja. Da resno mislijo na Prusijo, razvidimo iz njih druge zahteve, naj se zveza z Nemčijo vzakoni. Za to neavstrijsko zahtevo si zasluži vsak državni poslanec, ki se je o tem posvetoval, da ga vtaknejo par let v luknjo kašo pihat. Avstrija je po svoji večini slovenska, in se ne bo nikdar prodajala prusko-nemškemu kraljem. Sicer pa tudi Nemci sami dobro vedó, da je večina avstrijskega prebivalstva slovanskega rodu, zato predlagajo nemški državni jezik, in da bi lažje opravljali poprusjačenje, zahtevajo, naj se Poljaki ločijo od Avstrije, kakor so se Ogrji. Potem bi imeli Nemci le nas Slovence in Čehe v žaklju, katere bi lahko zdrobili. Gledé spodnjega Štajerja govori nemški program največje bedarije. Skupno prebivajočih Slovencev nemški veleumi ne poznajo, slovenske paralele se morajo v Celju zatreči, po trgih in mestih so dovoljene le nemške šole, v uradih naj bo kar največ nemščine, pri okrožnih sodiščih naj se obravna v nemščini. Ako bi katero ministerstvo le nameravalo, uresničiti te sanjarske nemške predloge, tedaj bi nastal med Slovani v Avstriji odpor, kakoršnega še svet ni videl. „Skratka pravi »Slovenec«, objavljeni program nemških opozicijskih strank je ohol pamflet (sramotilen spis), s katerim so se osmešili, je predrzno izzivanje ogromne večine avstrijskega prebivalstva in preprosta laž o zatiranju nemškega národa.“

Cujmo še, kaj pišejo češki listi. „Národní Listy“ pravijo, da so zahteve Nemcev predrznost nemške gospodoželjnosti in napad na potrpežljivost Slovanov. Zahteve so iste kakor jih je stavil Schar Schmidov predlog v letu 1886. V teh 13. letih se niso nemški oblastneži ničesar naučili in ničesar pozabili. Nemščine kakor državnega jezika ne zahtevajo sicer, ampak nemščino kakor posredovalni jezik. To pa je le igra z besedami. Nemci zahtevajo popolno ponemčenje države in raztrganje Češke. To ni politiški program, to je nesramen nemškonacionalni pamflet. Tak program ne bi mogel biti spisan za nobeno avstrijsko vlado. Očitno je, da so spisali ta program za prusko vlado. Ta program je napad na naš obstanek in na našo bodočnost, a tudi na obstanek in bodočnost Avstrije.“

„Politik“ piše: „Kar zahtevajo Nemci, je naravnost revolucionarno, to ne pomenja konsolidiranja (učvrščenja), ampak prevrat. Ali bi se mogla res kedaj kaka avstrijska vlada spozabiti toliko, da bi pritrdila le jednemu delu teh zahtev? Niti Schönerer ne bi mogel tega!“

„Moravska Orlice“ meni, da za Slované je to program politiških norcev in mi je mečemo v koš med stvari, ki niso za razpravo. Ta program je nastal po hudi dušni bolezni v taboru levece. Ali bi mogel kdo, če ni norec, na tak oduren način žaliti jednakopravnost $\frac{4}{5}$ slovanskega proti $\frac{1}{5}$ nemškega prebivalstva?

„Edinost“ piše med drugim: „Gledé Štajerske in Koroške so torej nemške zahteve kup krivice in nasilja in vrh tega kupa še zasramovanje. Iz Slovencev bi hoteli ustvariti helote, t. j. brezpravne sužne.“

To je torej misel o zahtevah Nemcev, ki so jih napisali kakor na komando Schönererja, in katere so podpisali tudi krščanski socialisti!! Za nas je eno gotovo: Tudi nemškonacionalna drevesa ne bodo zrastle do nebes, in: vsaka sila do vremena!

Celovski župan pa — nemštvo.

Za celovškega župana je torej zopet in sicer s 15 glasovi izvoljen tovarnar Neuner. 12 listkov je bilo oddanih praznih. Če pomislimo, da na našem „rotovžu“ gospodari samo ena, t. j. nemškonacionalna stranka — vsaj na zunaj se delajo tako, — potem moramo reči, da je izid volitve naravnost sramoten. Vključno temu je g. Neuner volitev sprejel in i tu se more reči, kar je pisal zadnjič eden naših dopisnikov o županski časti: „Ko bi lepa ne b'la, bi ne hodil za njo!“

Zakaj mu toliko odbornikov ni dalo glasú? Ali je morda premalo nemšk? Saj stori vse in govori vse, kar mu nacionalci narekujejo! Ali preveč drugih je, jezičnih dohtarjev itd., ki bi se bili radi sami vsedli na mehki županski stol in ki zato Neunerju niso privoščili glasú! Mislili so tudi, da Neuner ob tako pičlem številu glasov izvolitve ne bo sprejel in da bo izvoljen potem kakšen „dohtar“, ali varali so se! Neuner je tudi s temi glasovi zadovoljen in ostane — župan celovski!

PODLISTEK.

Kako se mi je godilo s Krna* nazaj gredé.

Pred par leti stal sem vrh Krna ter zrl okoli sebe, kako bi se povrnil kot hribolazec po drugih potih nazaj proti domu. Takoj sem naredil načrt, pogledati pri tej priložnosti na Dolinsko — potem pa čez Štefe navzgor in domov. — Drugi dan sem se poslovil od prijazne vasi D., stopil na neko bližnico, potem še to zapustil, ker je bila predolga in hitel čez drn in strn kar naravnost proti planinam. Radi vročine se napravim bolj domače. V potu svojega obraza pririjem skozi robidje v grapo, po kateri šumi potok K. ter goni kolo nekega prostorsrčnega mlinarja. Tu tavam okoli ter si delam pot nad se kar le mogoče hitro. Že ves nejevoljen in spehan pogledujem okoli, da bi čim preje dospel na kako pot. Kmalu začujem, da lomi nekdo proti meni, ki se potem pred menoj postavi in možko razkorači, brez da bi rekel ne bev ne mev. Prišel mi je ravno na muho ali na „šus“. Vprašam ga osorno, zakaj zija tako čudno v me in ne gre svoje poti. Spravil sem ga z mesta, pa vedno se je radovedno oziral, češ, kam se bom obrnil in kaj začel. Srečno sem našel planinsko pot, po kateri sem srečeval bližnje vaščane, ki so prihajali za večer s planin. Koj prve nagovorim in vprašam, če je še kaj ljudij zadej. Namesto odgovora so se

* Krn je najvišji hrib v Krnovem pogorju julijskih alp, ki se blizu Kobarida na Primorskem kakor veličastna piramida 2246 metrov nad morjem vzdiguje.

vstavili ter gledali za menoj. Že na planini nalletim na tri ženske, katere mi stavijo radovedno vprašanje, kdo da sem in kam da sem namenjen. Za odgovor jim rečem, da sem pastir ter da imam čredo v bližnjih gorah, pa da tista čreda ne obstoji iz brumnih in nežnih ovčic. Na to sem pospelil korake proti vrhom in čez nje na drugi kraj. Sreča da sem pobral pete. Pa zakaj?

Mlinarčku iz grape, koder sem si trebil pot, zdel sem se presumljiv. Po dolgem zasledovanju za menoj šel je k najbogatejšemu vaščanu na R., ter mu v največjih skrbih natančno razložil, da se klati okoli vasi tak in tak človek, ki je gotovo kak ropar (ravbar). Sosed mu je bil za pozor prav hvaležen ter je takoj poskusil in „nabasal“ puško ob postelji. Ko so prišli pozneje prvi vaščani domov, obsula sta jih mlinar pa njegov sosed takoj z raznimi vprašanji o tujem človeku; ti so pa znali povedati, da jih je dotični vprašal, če je še kaj ljudij za njimi. „Vidite, možje“, nadaljuje mlinar, „da mora biti ta ropar ali saj požigalec, kakoršen se je pred nekaj leti tu okoli potikal. Gotovo ni sam. Varujmo zatorej sebe in svoj dom! Saj smo bili takrat dovolj nesrečni!“

Na to so prišle še one tri ženske, iz katerih hočejo vaščani kar po vrsti vse izvedeti, n. pr. če so videle onega tujca itd. Ko jim povedo, da je rekel, da ima v bližnjih gorah čredo, pa ne samih pohlevnih ovac, zagotovi mlinar vse sosede, da ni neznan človek samo ropar, ampak roparski poglavar, ki ima svoje krdelo blizu v gorah. Zato napravi nekaj možakarjev, da bi šli naznanjat pretečo nevarnost v večjo vas D. Ko pridejo tje, gredo najprej v župnišče. Tukaj razklada preskrbni

mlinar v imenu cele prestrašene vasi vse od prvega začetka ter prosi prijateljskega nasveta in zdatne pomoči. Gosp. župnik in njegovi domači poslušajo od začetka zanimivo dogodbo; — pa dolgo se ne morejo zdržati smeha. Ko se je župniku zdelo že preveč, pové tudi onim faranom in njih načelniku, dobremu mlinarju, da je bil oni tujec dotični dan pri njem v gostéh in da je rojak iz K., zdaj pa dušni pastir v S., onkraj Krna. Na te besede se vaščani spogledajo ter nekako osramočeni rečejo: „Saj smo bili na njegovi novi maši!“ K. P.

Madjar na Dunaju.

Madjar pride na Dunaj. Med drugimi znamenitostmi si hoče ogledati tudi cerkev Sv. Štefana. Dospevši do nje, ustavi se na ulicah in gleda velikanski stolp.

Mimo njega se pripelje izvošček in se ustavi z vozom. „Kaj delate, gospod?“ vpraša strmečega Madjara. „Golobe štejem, kateri letajo po zvoniku!“ — „To pa ni dovoljeno, gospod; morate plačati za vsakega deset krajcarjev; koliko jih je pa bilo?“ — „Deset!“ odreže se Madjar in poda izvoščeku goldinar.

Smehoma se odpelje izvošček z goldinarjem. Madjar zaničljivo pogleda za njim in reče: „Nemumni Švab, ali sem te osleparil! Bilo je osemnajst golobov, plačal sem pa samo za deset!“

Domov prišedši, pripovedoval je, kako nemumni so ljudje na Dunaju, da se dado tako lahko oslepariti.

Ali Neuner hoče tudi svoje „prijatelje“ t. j. nacijonalce ohraniti pri dobri volji. Zato je imel nagovor, v katerem je nad vso mero povzdigoval — nemštvo. Rekel je: „Izjavljam, da bo v bodoče jako težko, biti župan ali mestni odbornik, ker moramo rešiti jako težke naloge. Pa tudi še večje vprašanje je, ki zadeva varstvo nemškega ljudstva in nemškega Celovca. In tu obljubim vendar, akoravno nisem dobil njihovih (t. j. nacijonalcev) glasov, da hočem biti zagovornik nemškemu ljudstvu in nemškemu Celovcu, kolikor časa bom tukaj.“

Bum! Ali ste slišali? Torej g. Neuner, t. j. rodom Lah, mora biti zagovornik „nemškemu“ Celovcu. Kako se nas vendar boje, da celovski župan ob nastopu svoje službe ne vé drugega povedati, kakor da se bo branil — nas! Čemu rajši ni rekel, da se bodo branili naših — novcev? Ni li res, gospodine Neuner, da so slovenski novčiči dobri celo za — nemška jermena!

Srečen Celovec! Drugega ti ni treba, kakor da tvoj župan varuje nemštvo! Kaj to, da mestno gospodarstvo propada, da se delajo vedno novi dolgovi, da so plačila neznosna, da židje pokupujejo hišo za hišo, — da je le župan „branitelj nemštva“, katerega vam nihče noče vzeti, pa je — „mirno meščanstvo.“

Verjamemo, da je v takih razmerah „težko“ biti župan, kakor pravi g. Neuner. Ali vendar je res: „Ko bi lepa ne b'la“ Heil!

Važna posvetovanja.

Na Dunaju vršila so se minuli teden važna posvetovanja med ogerskimi in avstrijskimi ministri. Posvetovanja so veljala pogodbi z Ogersko, a niso rodila kakega uspeha in so se pozneje nadaljevala pod predsedstvom cesarja samega. Od izida teh pogajanj je odvisen tok bližnje politike. Ne vé se še, kdo bode moral odnehati. Do sedaj odločitev še ni padla. Thunovo stališče je jako težavno in bati se je, da bodo zopet zmagali Ogri!

Dné 25. t. m. zbrali so se na Dunaju zapniki desničarskih klubov, da se dogovorijo o sedanjem političnem položaju, zlasti z ozirom na jezikovni zakon, katerega namerava vlada izdati s pomočjo § 14. Slovenci moramo zahtevati, da se pri tem ozirajo tudi na nas in nam privolijo vendar enkrat — ravnopravnost.

Kakšno stališče morajo pri tem zajemati slovenski državni poslanci, o tem so se naši poslanci posvetovali dné 23. t. m. na skupnem shodu v Ljubljani.

Deseti občni zbor

katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem dné 18. maja 1899. l.

Deseti občni zbor našega katoliško-političnega in gospodarskega društva se je vredno pridružil prejšnjim občnim zborom tega društva. Udeležba je bila dobra. Nad 100 slovenskih mož, zlasti veliko kmetov-rodoljubov, zbralo se je.

Došle je pozdravil predsednik gosp. Gregor Einspieler s prisrčnimi besedami, spominjajoč se ob enem važnih dogodkov minulega leta, zlasti smrti cesarice, petdesetletnice cesarjeve itd. Predstavi in pozdravi tudi vladnega zastopnika, g. c. kr. vladnega tajnika J. Kremenšek-a.

O društvenem delovanju v minulem letu poroča tajnik J. Rozman tako-le:

Slučaj ali kaj je nanese, da smo se danes zbrali na občni zbor našega katoliško-političnega in gospodarskega društva ravno takrat, ko se zbira kakor veste v Haagu, mirovna, razoroževalna konferenca evropskih vlad. Namen onemu zboru je, da se doseže mir med državami, da se ljudstvom olajšajo težka vojaška bremena.

Tudi mi hrepenimo po miru, in sicer po národnem miru v naši državi, v naši deželi. A gotova resnica je, da se ta mir more doseči samo v uresničenju gesla: „Vsakemu svoje“. A da se to doseže, treba je — boja, boja za pravico, zakaj: „Pax paritur bello“, — „mir nastane po boju“. In bojuje se tudi naše društvo, ne da bi koga napadalo ali segalo po tujih pravicah, marveč da brani, kar je našega! In to je bilo delovanje, to je bil namen našega društva v minulih 10. letih, tako je delovalo tudi v zadnji dobi, o kateri imam poročati, t. j. od 12. maja l. l. do današnjega dné!

Glavno delovanje društva se je kakor prejšnja leta tudi v minulem letu naslanjalo na shode, katerih se je napravilo osem, in sicer: 1. dné 17. julija v Št. Štefanu pri Velikovecu. 2. dné 7. avg. v Ribnici pri Sv. Petru. 3. dné 28. avg. v Žel. Kapli. 4. dné 23. oktobra v Logivasi, 5. dné 20. nov. v Blačah pri blaškem jezeru, 6. dné 29. jan. v Goričah ob Zilji, 7. dné 29. jan. v Črešnjah ob Zilji, 8. dné 29. jan. Kamenu.

Na teh shodih so govorili: drž. posl. Lamb. Einspieler trikrat, deželni posl. Grafenauer petkrat,

g. Podgore dvakrat, gg. Fr. Muri, Greg. Einspieler, Vek. Legat, Drag. Hribar, dr. Žitnik, Ferdo Müller po enkrat, Jos. Rozman petkrat.

Shodi so bili vseskozi dobro obiskani in so se vršili v lepem redu, večinoma brez vladnih komisarjev.

Kar se tiče shodov, omenil bi, naj se gg. rodoljubi sami po posameznih krajih domenijo in potem poskrbijo za shode, ker oni najbolj vedó za potrebe dotičnih krajev in kje ter kako bi se lahko napravili shodi z dobrim uspehom.

Še nekaj: Znani naš prijatelj Ghon očital nam je v deželnem zboru, da se mi zbiramo za zaprtimi durmi. To je prav nesramna in gola laž! Vsi ti shodi so bili javni, štiri celo pod milim nebom, na več krajih prišli so celo nasprotniki blizu, sicer ne da bi tam v oči ljudstva ugovarjali, pač pa so potem pošiljali zavita in lažnjiva poročila v umazane svoje liste. Hvala Bogú, nam Slovincem, oziroma našemu društvu, se še ni treba skrivati, ni treba zapirati nam duri, — kakor so n. pr. v Celovcu in Beljaku zapirali in skrivali svojega šepavega boga — Wolfa!

Pri naših obč. zbora spominjamo se z zahvalo vsako leto tudi mož-rodoljubov, kateri nam je pobrala nemila smrt. Tudi letos jih je, žal, zopet precejšno število. Umrli so: Dné 1. decembra l. l. č. g. Fr. Lenc, provizor v Gorenčah. Nenadoma je pobrala smrt moža, ki je bil poseben prijatelj našemu društvu in ki je mnogokrat nastopal na naših shodih. Po dolgem bolehanju je umrl dné 20. dec. v Rožeku blagi starček in odkritosrčni prijatelj naši stvari, župnik Jan. Godec. Po težki bolezni je preminil dné 13. marca proš Ant. Wakonig v Spod. Dravogradu v najlepših letih. Bil je mož značajan in razumen, kakršnih potrebuje ravno naš čas. Za njim žalujejo enako koroški Slovenci in krška škofija. — Poleg imenovanih duhovnikov omenim še posvetnjake: V Žužalcu je umrl vrl národnjak Jan. Lapuš, dolj nad Črno, v Topli, národnik kmet Končnik. V Črešnjah pri Gozdanjah je zatisnil oči k vednemu počitku Ožb. Greile p. d. Jelič. Bil je pravi steber med tamšnjimi národnjaki. Na Dholici je preminul Fr. Jeglič, v Ukvah Jan. Errath p. d. Marčul, v Mlinčah blizu Št. Vida v podjanski dolini Franc Kovač. V Borovljah smo zgubili spretnega govornika Fr. Colarič-a, v Goričah ob Zilji so položili k počitku vrlga moža Bošt. Schaubach-a. Tudi mlad cvet, tehnika Fr. Schoffnegger-ja v Spodnji Buhli, pomorila nam je smrt. — Vsem pokojnim rodoljubom bodi hvaležen spomin; mi posnemajmo njih vzglede, a ljubi Bog jim bodi plačnik za vse, kar so storili teptanemu svojemu národu!

„Hrast se omaja in hrib, — zvestoba Slovencev ne mine,“ — pravi pregovor. Da je tako, pokazalo je zopet lansko leto ob nepričakovani smrti cesarice Elizabete, ki je padla pod bodalom laškega morilca, pokazala je petdesetletnica cesarjeva. To petdesetletnico je hotelo proslaviti i naše društvo, smrt cesarice je prestigla vse načrte.

Podala pa se je deputacija društvenega odbora, obstoječa iz gg. Greg. Einspieler, Legat in dr. Kraut k gosp. deželnemu predsedniku, da potom dežel. predsedništva izrazi Nj. Veličanstvu najudanejšo čestitke za petdesetletnico in ponovi udanost koroških Slovencev. Zato je došla odboru cesarjeva zahvala z dopisom c. kr. deželnega predsedništva od dné 23. decembra l. l., št. 2423.

Omeniti mi je še nekaj veselih dogodkov! Pri občinskih volitvah v Št. Janžu v Rožu zmagala je naša stranka in poražena je bila „Lisjaškobauernbundarska“ z generalom Krassniggom. Tudi v Medgorjah bila je zmaga naša.

Lep pojav je za nas tudi zidanje skladišča v Sinčivasi. Prva slovenska kmetijska zadruga na Koroškem je ustanovljena, naj bi ji sledile druge! Misel, ki se je tolikrat poudarjala po naših shodih, je tu uresničena zlasti po rodoljubnem trudu gosp. Podgorca!

V Ljubljani osnovala se je „Naša straža“. Kako potrebna nam je, čutimo zlasti mi na meji, kjer nas napadajo z vso močjo. Da nas bo mogla stražiti, nam pomagati, — podpirajmo jo!

Nasprotniki naši bili so tudi v minulem letu neprestano pri delu — zoper nas! Neštevilokrat so že proglasili, da Slovencev na Koroškem ni več, — k večjemu še par hujskačev, ki so prišli preko Karavank — in vendar nam nasprotujejo s tolikimi silami, vendar nas napadajo in nam vedno znova napovedujejo boj. Zoper prazne strahove se ti gospodje pač ne bodo vojskovali!? Celovski mestni zbor resolucijoniral je parkrat zoper nas, — mi še živimo! In kakor da so sami preslabi tisti slavni koroški naši mogočnejši, klicali so na pomoč velikane: Schönereja, Wolfa, Hofmana, Rokitanskega, dà celó — patra Ferka! No, mi — še živimo!

V prvo vrsto nasprotnikov postavila se je tudi trgovinska zbornica celovška, oziroma nje vsemočni tajnik dr. Plohl, braneča se slovenskih izkazov. Odločilo se je, da imajo slovenske posojil-

nice in tako i druge stranke pravico, zbornici dopisovati v slovenskem jeziku. Poslužujte se te pravice v obilni meri.

Nasprotniki naši so vedno pri delu. „Judeževi groši“ nemškega sulferajna prihajajo vedno obilneje v naše kraje, „Südmark“ vsiljuje se povsodi, da Slovencev preganja od zemlje domače, „bauernbund“ zapeljuje kmete tu in tam! Naša dolžnost je, da se branimo, branimo proti tujim napadom, deloma za roda rast in čast, ali kakor veli dični naš S. Gregorčič:

Orodje v desni, v levi meč
Svoj dom gradimo si boreč!

O denarnem stanju društva poroča blagajnik g. dr. Al. Kraut. Društvo je imelo dohodkov: Preostanek prejšnjega leta 177 gld. 06 kr.; udnina 121 gld. 55 kr.; darila 67 gld.; vkup 365 gld. 61 kr. — Stroškov: Shodi 48 gld. 70 kr.; sodnijski stroški 55 gld.; poštnine in brzojavi 16 gld. 47 kr.; tiskovine 26 gld. 30 kr.; vkup 146 gld. 47 kr. Preostanek 219 gld. 14 kr. — Društveno premoženje iznaša vkup 379 gld. 74 kr. — Pri shodu se je nabralo udnine 117 gld. 80 kr. One ude, ki niso bili na shodu, prosimo, da pošljejo udnino društvenemu blagajniku!

Novi odbor se izvoli po predlogu g. župnika dr. Hüttnerja enoglasno. Odbor se je sestavil tako-le: Gregor Einspieler, predsednik; Vekosl. Legat, njegov namestnik; dr. Al. Kraut, blagajnik; Jož. Rozman, tajnik; Fr. Grafenauer, Val. Podgore, Mat. Prosekar, Mart. Štih, Janez Šumah, odborniki. — Fran Kobentar, Jurij Drobivnik, Jož. Božič, namestniki. — Matevž Šervicelj, Šimon Čemer, pregledovalca računov.

O državnem zboru je poročal jako pregledno in poljudno g. državni posl. Lamb. Einspieler. Glavne misli njegovega govora bile so nekako te-le: Tudi zadnje zborovanje državnega zbora je bilo, kakor prejšnja, brezuspešno. Uzroki za to so razni. Važna zadeva, s katero bi se imel pečati državni zbor, je pogodba z Ogersko. Sedajna je krivična, zato treba boljše! Govornik nato pojasnjuje posamezne točke te pogodbe, zlasti glede „kvote“, avstro-ogerske banke itd. V celem zasedanju dosegla se je samo trgovska pogodba z Japonsko, uravnava reke Donave, povišanje plač državnim slugam (katera postava pa še ni potrjena) in postava o krajevnih železnica. — Zakaj zbor ni bil delaven? Ker Nemci nočejo sodelovati, dokler se jim ne izroči državno krmilo, kakor je naravnost izpovedal nemški poslanec Prade. — Kdo vlada sedaj? „Avstrijski Bismark, t. j. § 14! Z njegovo pomočjo hoče vlada uravnati tudi pereče jezikovno vprašanje. Slovenci moremo za to biti le tedaj, ako se tudi nam dá ravnopravnost. — Gosp. poslanec na to pojasnjuje, kako je on kot poslanec izvrševal svoje dolžnosti in kaže, kako je treba, da se preuredé naše razmere gledé šol, uradov, v gospodarskem oziru itd.

Izborna poročila se je na mnogih mestih in zlasti ob koncu burno odobravalo. V imenu zborovalcev je izrekel g. M. Prosekar g. drž. poslancu iskreno zahvalo in popolno zaupanje.

O deželnem zboru poroča gosp. Fr. Grafenauer, ki pravi, da ne more mnogo govoriti o stvari, ki je malo vredna. Značaj našega deželnega zbora je nemškónárodnó-radikalen, a ta radikalnost se je dostikrat pokazala v — surovosti. Govornik na to omenja posamezne razprave, svoje predloge in konča: kmetje se dostikrat pritožujejo, da ne dobé ničesar, a tega so krivi sami, ker svojih težav na pravem mestu ne povedó in se ne obračajo do svojih poslancev. — Naši uspehi v deželnem zboru so mali, a menim, da smo v deželnem zboru mnogo kaj še slabšega zadržali. Kmetje, Slovenci, bodite edini, edinstvo dá pogum in v pogumu je moč! (Dolgotrajno odobravanje.)

O preosnovi volilnega reda za občine se vname kratek razgovor, v katerega posežejo gg. Vošpernik, Mart. Štih in Grafenauer.

O točki „slovenščina in uradi“ je spregovoril g. dr. Kraut: Mi moramo biti Slovenci ne samo doma med štirimi stenami, ampak povsodi, torej tudi pred uradi. To zahteva od nas doslednost. Ker so uradniki nastavljeni radi ljudstva, morajo v naših krajih umeti popolnoma naš jezik. To od uradnikov terjati, veleva nam zdrava pamet in opravičuje nas temeljni zakon. Če se naši zahtevi ustreže, kar bo le pravično, ne bodo politične oblasti izdajale nemških odločb med Slovence, ki globoko segajo v njih življenje in na leto in leto odločujejo srečo ali nesrečo našim kmetom, kakor na primer odločbe gledé gozdnih in pašnih pravic, pri sodnijah pa ne bodo govorili in zapisovali v-e nemško s pomočjo neukega tolmača, kar je naravnost protipostavno. Če vlada slovenščine zmognih uradnikov nima, je pač njena dolžnost, da za take uradnike skrbi. Naj podpira sinove ubogih slovenskih starišev in naj pri delitvi podpor terja od podpirancev, da se morajo slovensko učiti. Pri imenovanju uradnikov za naše kraje pa naj gleda na to,

da imajo naš jezik v popolni oblasti. Zadolosti pa bode imela vlada takih uradnikov na razpolago, ako ustanovi v Ljubljani visoko šolo, ker so enake šole v Gradcu in na Dunaju za nas predrage in nam mladino mnogokrat le pokvarijo. Pri sodnijah na Slovenskem bo marsikaj boljše, če se one podredijo novemu višjemu sodišču v Ljubljani. Gradec je prenemški za nas in nam nasprotuje, kjer le more.

Konečno moramo mi kot Korošci odločno zavrniti sklep celovškega mestnega zastopa, s katerim se je izreklo, da noben Slovenec ne dobi mestne službe. To je najdrznejše izzivanje koroških Slovencev in proti vsej pravici. To je tista nemška ljubezen do nas in tisti blaženi mir na Koroškem! Govornik predlaga sledečo resolucijo:

Mnogoštevilno obiskovani občni zbor kat.-pol. in gosp. društva za Slovence na Koroškem sklenil je dne 18. maja 1899 enoglasno sledeče sklepe:

1. Društvenemu odboru se nalaga, da sestavi utemeljeno prošnjo na c. kr. pravosodno, notranje, finančno in trgovinsko ministerstvo z bistveno sledečo vsebino:

a) da naj ministerstva imenujejo za vse urade, ki so nastanjeni v slovenskem delu Koroške, brez izjeme sploh le uradnike, ki so v besedi in pisavi zmožni slovenskega jezika; kot konceptne uradnike pa le take, ki so to znanje dokazali vsaj z zadostnim redom, ki so ga dobili pri zrelostnem izpitu;

b) da naj taiste razpišejo državne ustanove za dijake, ki se hočejo posvetiti jedni ali drugi stroki, spadajoči v njih delokrog, vsaj za toliko časa, dokler ne bode nehala pomanjkanje slovensčine povsem zmožnih uradnikov;

c) da naj takoj ukažejo vsem podrejenim dotičnim oblastvom, da morajo v občevanju s slovenskimi strankami rabiti le slovenske tiskovine ter se posluževati slovenskega jezika tudi v pisavi, posebno v zapisnikih, razsodbah ter v svojih, ustno in v navzočnosti strank predanašanih poročilih.

2. Društvenemu odboru se nadalje nalaga, da sestavi utemeljeno prošnjo na c. kr. pravosodno ministerstvo, da se c. kr. višjemu sodišču v Gradcu vzame sodna oblast čez Slovence in za te ustanovi novo višje sodišče v Ljubljani.

3. Občni zbor pozdravlja z radostjo sklep deželne zbornice Kranjskega od dne 28. februarja 1898 radi vseučilišča v Ljubljani in izreka ustanovitev tega vseučilišča za nujno potrebno v občem interesu slovenskega naroda, ter zato pozivlja slovenske deželne poslance ter državnega poslanca koroških Slovencev, da po svojih močeh pospešijo ustanovitev vseučilišča v Ljubljani.

4. Občni zbor izreka proti predlogu Kollmayer in sklepu v mestnem zboru celovškem, da se v bodoče smejo jemati v mestno službo samo prosilci nemške narodnosti, najodločnejši svoj protest in izreka nadalje, da je ta predlog in sklep najdrznejše izzivanje slovenskih sodeželanov, ter prosi c. kr. vlado, da se ta sklep ustavi.

O naših šolskih razmerah spregovoril na kratko tajnik g. Rozman, kazoč zlasti na nastop c. kr. deželne šolskega nadzornika Palla-ta v zadnjem deželnozbornem zasedanju. Ta šel je v deželni zbor, vedel je, da mu bo treba tam govoriti, a ni se mu zdelo niti potrebno poizvedeti prej, koliko dvojezičnih šol je na Koroškem. Tudi v drugem slučaju je govoril, da mu ni „nič gotovega“ znanega! Kaj je govoril o šolah v Št. Kancijanu in v Selah, in kaj je resnica v tem, je „Mir“ že temeljito poročal. — O Št. Kancijanu rekel je nadzornik, da je o tamošnjem nemškem učitelju slišal „od vseh strani samo najboljšo“. Kje pa je vprašal? V gostilni, kamor hodi učitelj na hrano, drugod pa ne! Če tam z učiteljem niso zadovoljni, kje pa bodo potem?

Koroški Slovenci smo vendar tudi državljani, ki moramo z drugimi vred plačevati težki krvni in denarni davek. Zato pa moramo tudi zahtevati šole, kakoršne nam grejo po božji in cesarski postavi. Zato govornik predlaga resolucijo

V imenu slovenskih državljanov koroških izjavljamo:

1. da ljudske šole, kakor so zdaj uravnane v slovenskem Korotanu nasprotujejo državnemu temeljnemu zakonu, načelom zdrave pedagogike in tolikokrat izraženi želji slovenskega naroda. Te šole ovirajo zdravi napredek našega naroda, v njih se napaja slovenska deca z mržnjo do svojega materne jezika in se odtujuje svojemu narodu, tako važnemu za brambo Avstrije proti veleizdajskim nakanam in težnjam ob bližnjih državnih mejah;

2. pozivljemo vlado, da nam dá take šole, kakoršne nam grejo po božjem in državnem pravu, in da naj

3. v ta namen poskrbi za take šolske nadzornike, ki bodo spoštovali tudi pravice slovenskega naroda in katerim bo pravi napredek resna in sveta dolžnost;

4. tega pa se ne moremo nadjeti od nadzornikov, ki so sami nevedci slovenskega jezika, zato izjavljamo, da sedanji c. kr. šolski nadzornik nikakor ne more prav soditi o slovenskem šolstvu za koroške Slovence, ker niti ne zastopi slovenskega jezika, niti mu ni za to, da bi se stvarno poučil o naših potrebah.

5. Vis. c. kr. vlada naj pokliče na odgovor tiste gospode, ki prošnje slovenskih državljanov za slovenske šole, bodisi iz strankarske mržnje ali nemarnosti, leta in leta ne rešujejo.

Vse resolucije so se enoglasno in z živahnim odobravanjem sprejele.

Gosp. podpredsednik Vek. Legat spregovoril o početju nasprotnikov v minulemu letu in omenja raznih krivic, ki so se nam zopet zgodile. Zlasti omenja nastopa Wolfovega v Celovcu, protivrskega gibanja „Proč od Rima“ in kaže, kako se je nam Slovencev treba odločno braniti zoper nasprotnike. — I ta govor sprejel se je z živahnim odobravanjem.

O **zadružni organizaciji** spregovoril gosp. V. Podgorc. Žalostne so naše razmere; pomagajmo si sami zlasti na gospodarskem polju. Govornik omenja snovanja skladišča v Sinčivasi, kaže na zlobno rovanje Velikovčanov in pozivlja navzoče,

naj vstrajajo v delu za teptani naš rod. (Živahno odobravanje.)

V sklepnem nagovoru pozivlja predsednik g. Gr. Einspieler navzoče, naj vstrajajo v narodnem delu. Pravice imamo, a potegovati se moramo za-nje, tirjati jih povsod. Konečno se zahvaljuje vsem udeležencem, govornikom in sklenu z „živio“-klici cesarju. Zahvali se tudi g. vladnemu zastopniku in s tem sklenu shod.

Nad štiri ure trajalo je zborovanje. Navzoči so pazljivo vstrajali do konca, in želimo le, da obrodí i ta shod mnogo sadú! Ne udajmo se!

Deželni zbor koroški.

Pokritje primanjkljeja.

Deželni stroški od leta do leta rastejo, in treba je iskati novih dohodkov. O tej zadevi se je vnela dolgotrajna razprava, iz katere povzamemo vsaj glavne točke. Omeniti moramo kar tukaj, da je posl. Kiršner igral prav žalostno ulogo, ker je prevzel poročilo o tej stvari in s tem stopil v nasprotje s svojimi kmetskimi tovariši, ki so hoteli v tej razpravi doseči za kmete več ugodnosti.

Poročevalec Kiršner pravi, da je primanjkljeja že 70 tisoč goldinarjev in da bo narastel še za 80 tisoč goldinarjev. Zvišanje davkov naj pokrije primanjkljeja za več let. Zato predlaga finančni odsek: Pivo se obdači z 1 gld. za hektoliter; napraví se doklada na žgane pijače, in sicer za likérje, rum, konjak, arak 20 gld. od hektolitra, od drugih žganih pijač 12 kr. od hektolitra in vsake stopinje. — Manjšina odseka je predlagala, naj se pivo obdači z 2 gld. (Čudno je, da je Kiršner poročal o predlogu večine in manjšine ter oba zagovarjal!)

Posl. Fran Huber pravi, da se s povišanjem doklade na žganje od 7 na 12 kr. udarijo zlasti kmetske občine in predlaga, da se zviša samo na 10 krajcarjev.

Posl. Grafenauer: Poročevalec je rekel, da v naši deželi dohodki in izdatki niso v soglasju in se mora zato skrbeti za nove vire davkov. Vsaka stvar ima svoja znamenja in naš deželni zbor ima posebno znamenje, da so dohodke vedno uravnavali po izdatkih. Danes se moramo resno vprašati: Odkod dobimo še več denarja? V predlogu napovedani so viri, s katerimi bode mogoče, primanjkljeja pokriti. Napovedati bi mogel pa še več virov, s katerimi moremo še kaj doseči; ako ne veliko, pa vsaj nekaj. Zato predlagam: Za vsako kolo (bicikel) se pričeni od l. 1900. vpelje davek 5 gld.; dalje naj se obdačijo samostojni lovi (ki niso last občin), lovskih družbe, godbe pri plesih in bali.

Dalje govorijo grof Lodron, Kotz, knez Rosenberg, ki hoče, da se doklada na žganje poviša. Dr. Luggin je zato, da se poviša splošna deželna doklada, ker kakor se hočejo povišati indirektno doklade, bo samo na korist velikemu posestvu, obrtu in bogatašem.

Posl. dr. Prettner pravi, da so v finančnem odseku ostali ravno vsi tisti predlogi v manjšini, ki bi zadeli bogataše! On govori za to, naj se primerno obdači premoženje bogatašev. Zoper to govori dr. Steinwender. Med Prettnerjem in Steinwenderjem nastane daljša praska, v kateri si pravita oba zastopnika „Herrenvolka“ ne ravno posebne ljubeznivosti.

Na to sledi glasovanje. Predlogi odseka se sprejmejo, predlog odsekov manjšine pa odkloni. Predlog Fr. Huberja, naj se doklada na žganje zniža, se odkloni. Od doklade na pivo se izvzame koritnjak. Predlog Grafenauerjev, naj se obdačijo kolesa, se odkloni; njegov predlog, da naj se obdačijo samostojni lovi, se sprejme; drugi gledé plesov itd. odklonijo.

Jako značilna so bila ta glasovanja, za to, ker je več nemških kmetskih poslancev glasovalo, ne kakor bi zahtevala korist njihovih volilcev, marveč kakor je komandiral Lemiš. Ko je šlo za Grafenauerjeve predloge in je hotelo več poslancev glasovati za-nje, vskliknil je Lemiš: „Ali bomo mar podpirali klerikalce?“ in hrabri ljudski zastopniki so — obsedeli!

Predlog dr. Luggin-a, naj se od l. 1900. naprej doklade k državnemu užitninskemu davku na vino in vinski mošt zviša od 20 do 50%, se odkloni.

41. seja dné 10. maja. Postava o razdelitvi podpor iz Strucmanovih ustanov se v nekaterih točkah prenaredi. — Zvezi Raiffeisenovih posojilnic se dovoli 200 gld. podpore.

Grafenauer utemeljuje svoj predlog o uravnavi Oselice in dokazuje njeno potrebo in korist. Pridružuje se mu posl. Ghon. Posl. Hillinger pa zavrača Grafenauerjev predlog, češ, da bi taka uravnava, kakoršno predlaga Grafenauer, ne zadoštovala. Predlog se na to odkloni.

Reši se več manjših poročil po predlogih dotičnih odsekov. — Dohodki iz doklade na žganje so za letos proračunjeni na 209.067 gld.

42. seja dné 12. maja. Deželnemu odboru se naroči, da mora v prihodnjem zasedanju predložiti načrt novega volilnega reda za deželni zbor z ozirom na sklepe, ki jih je deželni zbor v tem oziru storil že v lanskem zasedanju. — Več manjših zadev se zopet brez debate reši.

Veronauk na realki zopet odklonjen!

Juridično-politični odsek predlaga, naj se vladni predlog o vpeljavi veronauka na zgornji realki v Celovcu zopet odkloni. — Zoper to govori deželni predsednik, ki pravi, da je veronauk vpeljan malone po vseh drugih realkah. Ker je potreba veronauka občje priznana, je potrebno, da se prenaréde dotične postavne določbe.

Poročevalec dr. Prettner govori zoper veronauk, češ, da za občjo omiko ni potreben (!). Vlada hoče menda deželni zbor prisiliti, da ta predlog sprejme; a to se ji ne bo posrečilo, „ker ne gré za vero, marveč za vlado cerkve“.

Za veronauk glasujejo samo naši poslanci in posl. Hönlinger in Černik. Vsi drugi, tudi znani „kristijani“ Kiršner, Oraš, Plavec itd., — vsi so bili zoper veronauk!

Deželna zavarovalnica za požar.

Poroča dr. Artur Lemiš ter obširno utemeljuje predlog, naj se ustanovi deželna zavarovalnica. Zoper govori dr. Luggin, ki pravi, da se mora najprej pogledati, ali bodo zavarovani imeli kaj dobička, ako se ne dela samo iz strankarstva. Govornik pravi, da ne bo dosti dobička, stala bode pa nova zavarovalnica mnogo.

Predložena pravila se potrdijo. Za prvo ustanovo se dovoli 1500 gld. podpore. Za ustanovni zaklad dá dežela 20 tisoč goldinarjev. Otvori naj se zavarovalnica dné 1. julija t. l.

43. seja dné 13. maja. Ta seja je bila zadnja v tem zasedanju.

Deželni proračun za l. 1899.

Vse potrebščine za leto 1899. iznašajo 1.539.581 gld. Pokritje iznaša 302.745 gld., torej je primanjkljeja 1.236.836 gld., kateri je treba pokriti z deželnimi davki. Primanjkljeja se pokrije tako-le:

20% doklada k užitninskemu davku od vina, vinskega in sadnega mošta 41.320 gld.; doklada na žgane pijače 209.067 gld.; lovske karte 8000 gld.; donesek države vsled postave od 25. okt. 1896. l. 41.258 gld.; 60% deželna doklada na vse naravnostne (direktno) davke itd. 904.380 gld. Potem ostane še primanjkljeja 32.811 gld., ki se bo pokrili z doklado na pivo.

Posl. Muri zahteva od deželne odbora, naj se enako ozira na celo deželo, na Nemce in Slovence, kar se doslej ni zgodilo. Občina Globasnica je deželni odbor prosila za podporo pri uravnavi Štebenskega potoka, a odbor dotične prošnje deželnemu zboru niti predložil ni! — Posl. Hillinger odgovarja, češ, da se deželni odbor enako zanima za vse kraje (??) in da se dotična prošnja samo za to ni rešila, ker manjka denarja (seveda za Slovence!) in sposobnih močij, ki bi izdelali vse načrte.

Posl. Grafenauer: Kar v začetku razgovora o proračunu hočem spregovoriti nekoliko o razmerah v našem deželnem zboru. Storim to, da samo označim svoje stališče. Nikakor ni treba, da me k temu poziva nemško-nacionalen Slovenec, ki v Celovcu dela javno mnenje. Da gré kmetom slabo vémo; mnogo je temu krivo i deželno gospodarstvo. Deželni izdatki narastli so l. 1874. do danes, t. j. v 25 letih za 966.960 gld. L. 1874. iznašali so 572.621 gld., danes pa 1.539.581 gld. To prinesel je čas, čas bode prinesel pa še več! Prišlo je tako, ker se hočejo i tu ravnati po novih šegah (môdi). In taka môda je, da se sedaj „radikalno“ rešuje svet. A mnoge stvari imajo jako lepa imena, pa zelo slabe uspehe. Doživeli smo, da je v naš deželni zbor prišla stranka s prav lepim imenom, ki pa potlači vse predloge, tudi gospodarske in domoljubne, samo ker pridejo od katoliške strani.

Da ljudstvo ne izvé, kaj se godi z njegovim denarjem, pa napravljate tajne seje. Tako je prišlo, da je ta nacionalna stranka v drž. zboru zoper tajne seje, ako jih zahteva vojaški minister, v dež. zboru pa ona sama predlaga in sklepa v tajnih sejah, da ljudstvo ne izvé, kaj se zgodi z njegovim denarjem in da naložena bremena ne čuti kakor plačila za storjene politične usluge. Gospôda! Pride dan plačila! Jaz se ga ne veselím, še manj pa se bojím hrupa, ki bo nastal, ko se podere šolska in volilna postava, zakaj: vse pride, kakor mora priti, da pride vse, kar mora priti!

S svojim govorom je dregnil Grafenauer prav v sršenovo gnezdo. Kotz je napadal Grafenauerja, zakaj ga ni bilo k tajni seji. Dobro je ta pozneje odgovoril, da se nemški kmetski poslanci niso držali dogovorov in da vsled tega nekateri

dobri, za kmete ugodni predlogi niso prodrli. — Dr. Lemiš je očital, da Grafenauer le bere, kar so mu drugi napisali, in kvasil nekaj o romarjih v Moskvo. Grafenauer je odgovoril, da nima slame v glavi; da sam vé razsoditi, kar je prav in kar mora govoriti.

Proračun se na to potrdi.

Na to se rešijo druge točke obširnega dnevnega reda. Vlada se naj naprosi, naj razširi telefonske zveze, naj zniža vozno za umetna gnojila, prenaredi vojaško postavo, da naj odpadejo vojaške vaje v zadnjih dveh letih; prodaja žganja v zaprtih steklenicah naj se omeji. — Te prošnje so vse jako lepe in umestne. Bode-li vlada tudi vstregla? S § 14. si po mislih nacionalnih mogočnejšev ne sme pomagati, državni zbor vsled obstrukcije istih nemških nacionalcev ne more delovati, — naj torej le-ti modrijani povedó, kako naj se pomaga. Na eno stran nagajati in zabraniti vsako koristno delo, na drugo pa zahtevati, — ali se ne pravi to ljudem sipati pesek v oči?

Gospodarski odsek predlaga, da naj se varujejo gozdi s tem, da se smejo mlada drevesa sekati in prodajati le tedaj, če se je za to dalo potrebno dovoljenje.

Daljša razprava je o obdačenju lovov (predlog Grafenauerjev).

Postava o povišanju učiteljskih plač se sprejme v tretjem branju.

Sprejme se tudi postava o preosnovi c. k. kmetijske družbe koroške v c. kr. deželni kulturni svet. (Prilčno več o tem.) S tem je delo dež. zbora končano.

Sklep.

Dež. glavar je imel daljši sklepni nagovor, v katerem se je spominjal skoraj le povišanje uradnih in učiteljskih plač, drugih važnih sklepov pa niti omenil ni! Torej deželni uradniki in učitelji, ti so najvažnejši, — vsi drugi le mirno potrpite in plačajte! Gospodarskih zadev se glavar ni dotaknil. No, saj vemo, da je deželnozborna večina te stvari sklenila le iz strankarskih namenov, zato se jih ni treba preveč veseliti! Z običajnimi zahvalami je končalo zborovanje, ki je trajalo ravno dva meseca.

Dopisi prijateljev.

Iz Hodiš. (Zanimiva razsodba.) Po zadnjih naših občinskih volitvah je tožil naš učitelj Karol Hribernik spoštovanega Čebrovega sina Pavla Aichholcerja radi žaljenja časti. Na to je okrajna sodnija v Celovcu obsodila zadnjega na teden dni v zapor, katero kazen je vsled pritožbe znižala deželna sodnija v Celovcu na tri dni zapora. Zastopnik Pavla Aichholzerja, g. dr. Al. Kraut, odvetnik v Celovcu, pa ni miroval in spravil je stvar še višje in tako se je zgodilo, da je najvišja sodnija na Dunaju dné 7. marca t. l. spoznala, da je deželna sodnija v Celovcu s svojo tuzadevno sodbo prelomila zakon. Ta sodba se je razveljavila in Pavel Aichholzer je bil popolnoma oproščen. Karol Hribernik bo sedaj moral Pavlu Aichholzerju povrniti vse stroške, država pa bo morala zadnjemu dati odškodnino, ker je **po nedolžnem sedel tri dni v zaporu.** — Kako hudo se je drug naš prijatelj Blaž Pöck, poprej vodja tukajšnje žandarjske postaje, opeknel s svojo tožbo proti vrlému Michaelu Holiber-ju p. d. Mraku, o tem hočemo vam v kratkem času kaj več poročati.

Iz Št. Ruperta pri Velikovcu. (Birma.) Zelo slovesen je bil dné 12. t. m. tukaj sprejem mil. g. knezoškofa Jožefa, ki so prišli semkaj delit zakrament sv. birne. Pred „Národno šolo“ so se zbrali k sprejemu višjega nadpastirja kolegijatni kapitelj z g. dekanom Wieserjem na čelu, visokor. g. baron Ott, c. kr. okr. nadkomisar v Velikovcu, kot zastopnik g. okr. glavarja, pod vodstvom č. šolskih sester otroci „Národne šole“, med njimi veliko belo oblečenih deklic, s krasno šolsko zastavo in obilno številno faranov. Po pozdravu po cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikih stopil je pred mil. g. knezoškofa učence „Národne šole“, Konrad Merčjak, in deklamoval pesem v pozdrav višjemu nadpastirju, belo oblečena učenka Uršika Cikulnik imela je pa lep nagovor, v katerem je izrazovala veselje Št. Rupertskih faranov nad tako odličnem obiskanju in je h koncu izročila mil. g. knezoškofu krasni šopek cvetlic. Oba otroka sta nastopila jako pogumno in govorila tako lepo, da so bili mil. g. knezoškof vidno ginjeni. V župnijski cerkvi vršilo se je potem, in sicer prvokrat, izpraševanje otrok naše „Národne šole“ iz veronauka. Točno in pogumno so otroci odgovarjali, tako da so bili mil. g. knezoškof z vspehom zelo zadovoljni. Drugi dan je bilo birmanje 145 dečkov in 136 deklic, skupaj 281 otrok. Po končanih cerkvenih obredih so mil. g. knezoškof obiskali visokorod. g. ekscelenca baron Pino-ta, g. okr. glavarja in č. šolske sestre v „Národni šoli“, katere so razveselili z lepim nagovorom. Z

velikim zadoščenjem so mil. g. knezoškof vzeli na znanje poročilo o lepem razvoju tukajšnje fare in se izrazili, da bo, ker je tukaj za jednega duhovna preveliko dela, ščasoma tukaj nameščen tudi kaplan. Zelo pohvalno so se Presvetli izrazili o delovanju naših č. šolskih sester, saj jim gre glavna zasluga za izvrstne uspehe otrok v „Národni šoli“, kakor tudi snažnost v farni cerkvi in krasno cerkveno petje pričujeta o njihovem delovanju. Po obedu, katerega se je udeležil vis. g. eksc. baron Pino in 11 duhovnov, odpeljali so se mil. g. knezoškof na birmovanje v lavantinsko dolino.

Iz Velikovca. (Posojilnica.) Pristopilo je lani 30 zadružnikov, odpovedalo je 12 zadružnikov, izstopilo je 10 zadružnikov, ostalo je 401 zadružnikov z 401 deležev in sicer 358 glavnih deležev in 43 upravnih v skupnem znesku 3666 gld. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 80, uničilo pa 61, obstoji 280 knjižic za 95.697 gld. 51 kr., in iznaša povprečna vloga 341 gld. 77 kr. Posodilo se je na novo 30 zadružnikom; 32 zadružnikov je pa posojilo popolnoma vrnilo; dolžnikov je 331, ki dolžujejo skupaj 88.489 gld. 86 kr., ali povprek 267 gld. 34 kr. Prometa je bilo vkup 257.091 gld. Čistega dobička je bilo l. 1898. 876 gld. 79 kr., kateri se razdeli vsled sklepa občnega zbora tako-le: Načelstvo dobi nagrade 225 gld., za dobredelne namene: Ciril in Metodova družba 50 gld., „Naša straža“ 25 gld. Ostanek se pridene rezervni zakladi, katera iznaša 4497 gld. 72 kr. Posojilnica je član „Zveze slovenskih posojilnic v Celju“, katera je zadnje revizijo izvršila dné 10. in 11. aprila 1899.

Iz Št. Janža v Rožni dolini. (Naši posojilnici) je v minulem sedmem upravnem letu pristopilo 20 zadružnikov z 20 deleži; odpovedali so 4 zadružniki z 4 deleži; ostalo je 257 zadružnikov z 258 deleži. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 62, uničilo pa 27, obstoji še 315 knjižic za 73.873 gld. 24 kr., in znaša povprečna vloga 234 gld. 51³/₄ kr. Posodilo se je na novo 23 zadružnikom, 12 zadružnikov je pa posojilo popolnoma vrnilo; dolžnikov je 208, ki dolžujejo skupaj 72.181 gld. 36 kr., ali povprek 347 gld. 2¹/₂ kr. Čistega dobička je bilo leta 1898. 232 gld. 16 kr. Rezervni zaklad iznaša 1719 gld. 20 kr.

Iz Kleč. (Posojilnica.) Naša posojilnica je imela v minulem petem upravnem letu 102.302 gld. prometa. Pristopilo je 37, izstopilo 9 zadružnikov. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 77, uničilo 18, obstoji 241 knjižic za 63.602 gld. 29 kr., in iznaša povprečna vloga 263 gld. 91 kr. Posodilo se je na novo 32 zadružnikom, 109 zadružnikov je pa posojilo popolnoma vrnilo; dolžnikov je 360, ki dolžujejo skupaj 64.707 gld. 85 kr., ali povprek 179 gld. 50 kr. Čistega dobička je bilo leta 1898. 410 gld. 56 kr. Rezervni fond znaša 1599 gld. 77 kr.

Iz beljaške okolice. (Misli o šoli.) Dovolite, da vam sporočim nekoliko mislij o naših šolah. Vedno bolj me v dno srca boli to, da se naš mili materni jezik v naših šolah zmirom bolj prezira. Že v prvem razredu se začne nemščina tako ovijati okoli slovenskih šolarčkov, kakor se na primer ovija predenica (žida) okoli lanu in okoli detelje. Če se ta škodljivi plevel, predenica ali žida, ne pokonča kakor hitro se prikaže, tedaj v drugem ali v tretjem letu že pokonča deteljo in lan, tako da ni za drugo rabo, kakor da jo pokosiš, posušiš in sežgeš. Jaz nisem nasprotnik nemščine, še veselil me, da znam nekaj nemško; še bolj pa bi me veselilo, ko bi se moji in drugi slovenski šolarji, šele na podlagi prej dobroznanega materinega slovenskega jezika učili nemško. Jaz mislim, da naj vsiljeno nemško predenico ohranijo Nemci za se, nam Slovence pa naj dajo čisto deteljno in čisto, predenice prosto, laneno seme! To je, dajo nam naj slovenske šole! Iz dna srca sem hvaležen slovenskim poslancem v celovškem deželnem zboru, da se za našo sveto stvar tako ognjevit potegujejo. Upajmo, da bo Bog tudi na nas pogledal ob svojem času! *Slovenski kmet.*

Od Zilje. (Izseljevanje.) V mnogih časnih in tudi v „Miru“ se je že večkrat naznanjalo, da se nekaterim ljudem doma na Slovenskem in sploh v Avstriji ne dopada več ali pa dopasti noče. No, vsak je svoje sreče kovač in nočem nobenemu zavidati, če čuti v sebi potrebo po — Ameriki. Nekateri so tam zadovoljni, velika večina izseljencev pa v Ameriki ravno tako trpi kakor doma, ali še hujsje. Marsikateri si želi zopet odnesti pete proti domu, a si morje preplavati ne upa, za ladjo pa manjka potrebnega drobiža in tako je osodi na milost in nemilost izročen ter mora ostati med popolno tujim ljudstvom, katerega ne pozna po rodu, in ne po veri. Ni-li potem za nas Slovence — malo rečeno — neumno, preseljevati se v Ameriko, ko imamo med sabo svetá in življenja obilo? Naš svet prepuščamo tujcem in naši ljudje postanejo v tujem naši — tuji; rod naš pa škodo trpi. Če naši ljudje že nočejo živeti pri nas, zakaj se ne selijo v Bosno, Hercegovino, na Hrvatsko ali Rusko? Tukaj povsod prebivajo Slovani. Posebno rusko

carstvo neverjetno napreduje in potrebuje delavskih močij, katere silijo tja iz nemškega cesarstva. Drugi národi in posebno Nemci izkoriščajo naše zemeljske zaklade, ubogatijo na naših tleh, privravajo si potem takem našo denarno moč in zemljo, mi se pa utapljam v morju tujstva! Táko národno gospodarstvo in zaspanost mora vsaki resno misleči Slovan obsojati. V roke so mi prišle „Fr. Stimmen“ od 26. aprila t. l., katerih spis „Quer durch Sibirien“ jasno kaže, da nam Slovanom ni treba iskati kruha in sreče med tujimi národi. Ta spis tudi jasno kaže, da so Nemci prisiljeni, že danes računati z nami Slovani in kmalu se nas bojo po vsej pravici začeli bati, ako se mi sami po svoji národni slepoti in ostudni neslogi ne bodemo vrgli brezpogojno našim nasprotnikom pod noge. Bodimo toraj edini! Vsak naj dela v svojem stanu za národ in nobeden samo za-se. Ne iščimo osebnosti, ampak delajmo národu našemu v prid, rast in poučevanje ljudstva vsak v svoji vrsti.

Novičar.

Na Koroškem.

(Duhovske zadeve.) V Naborjetu je dné 25. maja umrl po daljšem bolehanju tamošnji župnik č. g. Fil. Lobe. Ranjki porodil se je v Labudu dné 30. aprila 1834, bil v mašnika posvečen dné 26. julija 1857. N. v m. p.! — Razpisana je župnija Ojstrica do dné 28. junija t. l. — O binokostnih praznikih je bilo v celovski stolnici birmanskih 1013 otrok, povodom kn. šk. vizitacij meseca maja vkup 1672 otrok.

(Troje otrok zgorelo.) Dné 17. t. m. pogorel je svinjski hlev posestnika Blaža Štularja na Spodnjem Jezerskem. Zažgali so bržkone otroci, ki so se igrali z žveplenkami. V ognju so se ponesrečili tudi otroci imenovanega posestnika, Uršula, Angela in Florijan, stari 7, 5 in 4 leta. Pazite na otroke!

(Slovenski ne znajo) več pri slovenskem 17. pešpolku v Celovcu. Nekteri listi poročajo namreč: Eden izmed rezervistov je slovenski javil, da je prišel k vajam. Stotnik pa ga je dal zato zapreti.

(59.000 Italijanov) se je od 10. aprila do 10. maja peljalo čez Pontebo v Avstrijo. Koliko pa jih je šlo v Avstrijo kruha iskat čez Kormin in Alo? Kako so ti ljudje hvaležni, je znano! Dobrote uživajo tu, domačim ljudem jemljejo zaslužek, a plačujejo nič. Kako umesten je torej bil Grafenauerjev predlog, o katerem se pa v deželnem zboru niti obravnavalo ni! Ali se Vam zdi to prav, gospodine deželni glavar?!

(Schönerer) je rogovilil dné 14. maja po krški dolini. V Weitensfeldu je pridigal svojim ovčicam, a gesla „Proč od Rima“, za katero se toliko poteguje po svojih listih, tam niti omenil ni. Tem hujsje pa je padalo po „klerikalcih“.

(Sejmovi meseca junija.) Dné 5. Čajna, Vrata. — 7. Beljak. — 10. Št. Štefan ob Zilji. — 12. Bistrica ob Zilji, Pliberk. — 13. Šmohor. — 15. Spod. Dravberg. — 19. Št. Vid ob Glini. — 24. Guštanj, Djekše. — 25. Št. Jurij ob Zilji.

(Drobiž.) Grof Hugo Henkel pl. Donersmark je kupil, kakor poroča „L. B.“, fužine na Lješi in gozde v Lölingu od planinsko-rudarske družbe za 1 mil. 400 tisoč gld. — Nov kolodvor zidajo v Podravljah. — V Celovcu se je dné 18. t. m. obesil 54letni tesar Val. Dominikus z Zihpolj. — V Celovcu je dné 22. t. m. umrla gospa Ana Fugger rojena Jäger, nadučiteljeva vdova iz Borovelj. — Dné 19. t. m. je povozil vlak med Labudom in Spod. Dravbergom Jurija Aušlinga iz Velenja. Ponesrečena so pripeljali v bolnišnico v Slov. Gradcu, kjer je umrl. — Dné 13. t. m. je pogorelo posestvo J. Jevžnikarja v Libeličah. Škode je čez 4000 gld. — Velikanskega soma je vjel g. Šofman v Osojskem jezeru. Dolg je 2:2 m., okrog prsij meri 1 m. in tehta 75 kil.

Po drugih slovenskih deželah.

(Čehi na Slovenskem.) 57 čeških potnikov je potovalo zadnji mesec po Bosni, Hercegovini, in Črni gori. Preko Zagreba, kjer je bil jako slovesen sprejem čeških gostov, dospeli so na binokostno nedeljo v Ljubljano. I tu bili so jako slovesno vsprejeti. Opoludne je bil banket v „Národnem Domu“. Potem so izleteli na Šmarno goro. V pondeljek so si ogledali Postojnsko jamo in se v torek odpeljali preko Koroškega domov.

(Ljubljanskim županom) je bil dné 18. t. m. zopet izvoljen dosedanji župan g. Ivan Hribar, podžupanom pa g. dr. Karol Bleiweis-Trsteniški.

(Kranjski deželni zbor) je dovolil za národne in dobredelne zadeve vkup 15 tisoč goldinarjev podpor. „Naši straži“ dovolil je celih — 100 gld., dočim je nemško (!) gledališče dobilo 6000 gld., nemško (!) filharmonično društvo 200 gld. itd. Predlog posl. Kalana, naj se „Straži“ dovoli 1000 gld., je žal propadel z združenimi nemškimi in sloven-

sko-liberalnimi glasovi. Ta sklep moramo globoko obžalovati, tembolj, ker ga je rodila le osebna mržnja, brez ozira na narodovo potrebo.

(Nadžkof dr. J. Missia — kardinal.) Nadškof dr. J. Missia v Gorici je iz Rima že dobil uradno naznanilo, da bode imenovan za kardinala. Ne vémo, da bi bil doslej slovenske matere sin dosegel to visoko čast. Tajni konzistorij, v katerem se proglasi to imenovanje, bode dné 19. jun., javni dné 22. jun.

(Nova društva.) V Ljubljani se je na binkoštno nedeljo ustanovilo društvo slovenskih umetnikov in umetnic. — Pri Sv. Križu pri Mariboru in Sv. Križu pri Ljutomeru imajo nove Raiffeisen-ove posojilnice. Enaka posojilnica se snuje tudi pri Sv. Petru pod sv. Gorami.

(Odložena smrtna kazen.) V Novem Mestu bi bili v petek 19. t. m. imeli obesiti 26 letnega morilca in tata cigana Simona Helda s Koroškega. V četrtek so mu naznanili, da mora umreti in prišel je že krvnik z Dunaja, a nakrat je bila smrtna izvršba ustavljena. Held je izdal stvari, ki so imele vspeh, da se mu je življenje podaljšalo. Najvišje sodišče bode se sedaj izreklo, ali se obsodba vendar-le izvrši, ali ostane cigan še pri življenju.

(Toča.) Med Krko in Savo okoli Kostanjevice in Št. Jarneja je že 12. in 13. maja padala toča in napravila precej škode. Na binkoštni ponedeljek je potokla toča poljske in vrtno sadeže proti severu-vzhodu od Ljubljane. Škoda je velika. Posebno zadeta je občina D. M. v Polju. Ubogi ljudje!

(Strela) je užgala dné 13. maja gospodarsko poslopje Jurija Leskovec v čadramski fari na Štajerskem. Zgorelo je dvojno poslopje in ena hiša. — Dnó 20. maja popoldne je udarila strela v četo ovac, broječo 115 glav, ki se je pasla blizu vasi Hrušica. Ubila je 62 največjih in najlepših ovac, pastirja pa samo omamila.

(Napredek goriških Slovencev.) „Goriška ljudska posojilnica“ in „Krojaška zadruga“ sta kupili sredi mesta Gorice večjo hišo, kjer bo prostora za razna slovenska podjetja. V zadnjem mesecu prišle so v Gorici tri hiše v slovenske roke. Dobro!

(Pokopani spravní poskusi.) Dr. Gregorčič je bil naznanil goriškemu deželnemu glavarju Pajerju pogoje, pod katerimi so slovenski poslanci pripravljani vstopiti v deželni zbor. Deželni glavar je na dotično naznanilo odgovoril s skrajno strupenim pismom, s katerim je odklonil vse zahteve Slovencev. Poskusi za „spravo“ med Slovenci in Lahi so s tem pokopani.

(Nov list) „Slovenska Pisarna“ je začel izhajati v Celju kot glasilo društva slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov. List je docela strokoven in uzorno urejen.

(Iznajdba.) Znani slovenski pisatelj in naš rojak, g. Fridolin Kaučič, stotnik v Jaroslavi na Gališkem, je iznašel novo vizirno zrcalo, katerega je ministerstvo že pripoznalo pod imenom „M. 95. vizirno zrcalo“ ter zavrglo ono „M. 88“.

(Preloženo srečkanje.) Odbor za zidanje nove farne cerkve pri sv. Magdalení v Mariboru naznanja, da se je srečkanje efektne loterije od 15. maja preložilo na 31. avgusta t. l.

Križem sveta.

(Odkritje spomenika.) Na binkoštno nedeljo so na Dunaju jako slovesno odkrili spomenik slovečemu vojskovodju nadvojvodi Albrehtu. Došli so zastopniki tujih vladarjev in zastopniki vojaštva iz cele države. Vsa slavnost je imela strogo vojašk značaj.

(Stoletnica.) Na Ruskem praznujejo te dni z velikimi slavnostmi stoletnico rojstva velikana-pesnika Puški-n-a.

(Mirovna konferenca) v Haagu je pričela svoje delo dné 18. t. m. V prvih sejah so se volila samo predsedništva in uredili druge notranje stvari. Posvetovanja so tajna. Bode-li kaj dejanskega uspeha, o tem so misli še vedno jako različne.

(Arabci mesto Slovanov.) Kakor beremo v čeških listih, dovažajo se dan na dan tolpe arabskih delavcev v Nemčijo iz severne Afrike. Doslej so ondi dobivali kruha Čehi in Poljaki.

(Kuga) se je pokazala v Aleksandriji. Zbolele se doslej štiri osebe. V mestu vlada vsled tega velik strah, mnogo ljudi zapušča mesto. Ladije, ki iz Aleksandrije prihajajo v druga mesta, strogo preiskujejo.

(Sodnijski uradnik — zaprt.) V Gradcu so zaprli c. kr. avskultanta (pristava) Fraisa, ki je poznan agitator ter posebno goreč delavec za prestop k protestantizmu. Baje je kriv tudi hudodelstva veleizdaje. Iz istih uzrokov so tam preiskali hišo umirovljenega profesorja Polcerja in zaslačili mnogo pisem.

(Kmetijski svèt) bode na Dunaju zboroval od 29. do 31. maja.

(Luccheni je poskušal samomor.) Iz Genfa se poroča, da se je Luccheni hotel že večkrat

umoriti, a se mu ni posrečilo. Vzrok je baje ta, ker mu je v zaporu preveč dolgočasno!

(Na Kitajskem) ne bodo več preganjali katoliške vere in misijonarjev; zakaj kitajski cesar je s posebnim razglasom pripoznal katoliško vero v celem cesarstvu ter dovolil vsem misijonarjem uradniško dostojanstvo.

(Slika iz Italije.) V 20 občinah okraja Nuovo Oziero so zaprli te dni mnogo oseb, ki so se udeležili skrivnih družeb. Zaprli so tudi več županov in občinskih tajnikov ter razpustili več občinskih zastopov. Dokaz, da je mnogo gnjilega v tej blaženi Italiji!

(Osebné novíce.) Na mesto rajnega Hohenwarta je postal bivši min. predsednik Gauč predsednik najvišjega računskega dvora. Za podpredsednika najvišjega državnega sodišča je imenovan bivši finančni minister Steinbach.

(Delo so ustavili.) V Parizu so oni teden nakrat vsi pismonoši, t. j. 3800, ustavili delo, ker se jim plače niso povišale, kakor so zahtevali. Ljudje pisem niso dobili. Drugi dan so pa pismonoši zopet vstopili v službo. — V Rigi na Ruskem so delavci tamošnjih tovarn ustavili delo. Vsled tega so nastali veliki nemiri. Zažgali so več poslopij. — V Brnu so ustavili delo delavci v predilnicah.

(Mesto pogorelo.) Mesto Davson City v Ameriki je skoro do cela pogorelo. Škode je več milijonov.

(Romanje v Lurd.) Od 17. do 20. aprila je poromalo v Lurd nad 60.000 francoskih romarjev, s a m i h m o ž ! Bili so zbrani plemiči in kmetje, tovarnarji in delavci.

Vpeljati kavo, ki bi pospeševala zdravje in ki bi ob jednem nadomestila neredilno, našim živcem škodljivo bobovo kavo, ali jo vsaj storila neškodljivo, to so skušali že dalj časa doseči vestni zdravniki in prijatelji človeštva. V Kathreiner-Kneippovi sladni kavi se je slednjič našlo nadomestilo, za to tako splošno zazširjeno navado, ki se skoro ne dá več pogrešati, da se popije enkrat ali dvakrat na dan, tudi večkrat, nekoliko tople kave, katera zdravju ne škoduje, ki pa vendar zadovolji našemu namenu. Kathreiner-Kneippova sladna kava se je skazala zlasti glede priljubljenega okusa bobove kave kot njena najizvrstnejša primés namesto doslej običajnih pomočkov, ki niso bili družega kakor barvila. Samo ta kava ohrani ta dobri okus, ga stori še mnogo boljšega, milejšega in prijetnejšega. Slednjič se z uporabljevanjem tega domačega izdelka (ki je pristen le v znanih izvirnih zavrtkih z imenom Kathreiner, nikoli na vago na prodaj) v vsaki družini precej prihrani, in služi torej ta kava splošni blaginji v dvojnem oziru.

Raznoterosti.

(Cesarska beseda in — podpis.) Zanimiv dogodek se je pripetil zadnje dni cesarjevega bivanja v Budimpešti povodom splošnih avdijenc v predsobi vsprejemne dvorane. Vdova nekega stotnika, ki se je omožila z njim, ko je bil ta že upokojen in toraj ni imela pravice do pokojnine, je podala cesarju prošnjo za pomoč. Cesar ji je odgovoril: „Vaša zadeva se bo že uravnala.“ — Vsa srečna pride ženska v predsobo in ponavlja cesarjeve besede. V tem hipu pa pristopi k nji neki gospod in jo vpraša, je li cesar napravil kako znamenje na prošnjo. „Nič“, mu odgovori vdova. „Vaša prošnja ne bo uslišana“, pripomni gospod s tako resnim obrazom, da vdova ni niti najmanj dvomila, da govori resnico. Ta odgovor tako neprijetno zadene ubogo vdovo, da se onemogla zgrudi na tla. Navstal je seveda hrup v dvorani, katerega je čul tudi cesar v vsprejemno dvorano. Ko poizve, kaj se je pripetilo, naroči vdovi takoj izplačati 1000 gld., obenem jo pa zagotoviti, da cesarjeva beseda ne potrebuje — podpisa.

(Ena milijarda kron.) Kdo bi se branil takega daru? Ni ga pod solncem, ki bi ne stegnil roke po takem daru, toda v istem trenutku bi roko najbrže zopet umaknil. Zakaj? Ker bi jel misliti, kako spraviti toliko drobiža? — Vedeti je namreč treba, da ena milijarda kron tehta nič manj nego 5 milijonov kilogramov in to je toliko, kolikor vleče 100 ogromnih vlakov. Ker eden človek ne more nesti več nego k večjem 100 kilogramov, bi bilo treba celih 50.000 mož, da spravijo pod streho dar ene milijarde srebrnih kron. — Zato bi že vsakdo želel, da se mu izplača dar v papirju, v bankovcih. Pa tudi bankovci bi tehtali 11.556 kilogramov, za katerih odnašanje bi trebalo 115 ljudi. Kdor ne veruje, da je tako, pa naj račun!

(V zadregi.) Na nekem pariškem sodišču se je pripetil pred kratkim ta-le veseli dogodek: Nek mož je bil obtožen, da je ukradel hlače; vendar so ga rešili obdolžitve, ker niso našli dovolj dokazov proti njemu. Mož je sedel nepremično na obtožni klopi. Njegov zastopnik ga je opozarjal, da je rešen krivde. On pa je sedel in sedel, dasi je bila dvorana že malone prazna. Nevoljen ga je vprašal branitelj, zakaj noče iti? Obtoženec se je nagnil k odvetniku ter mu zašepetal na uho: Dokler ne odidejo priče, ne morem iti. — Zakaj ne? Ker imam tiste hlače na sebi!

Književnost.

Blagoslovni napevi. Ker so se sedanji blagoslovni napevi med ljudstvom na deželi večinoma že postarali, vglasbil je za te znani skladatelj g. Valentin Stolzer 16 novih, zelo praktičnih, lahko umevnih, gladkih in liturgično pravilnih, za navadne blagoslovne pesmi, ki so odločeni, da povzdigujejo cerkveno narodno petje med Slovenci. Dobi se komad „K blagoslovu“ po 64 kr. pri gosp. V. Stolzer-ju, bivšemu učitelju, Graz, Jakominiplatz 11, kamor se naj denarne svôte in naročila pošiljajo.

Za kolesarje! Znana tvrdka Freytag in Berndt na Dunaju je zopet izdala dvoje jako lepih in preglednih zemljevidov za kolesarje. Prvi (št. 19) obsega bavarsko in češko gorovje — od Rezna do Prage, — drugi okraj Monakovo. Kolesarjem, ki hote v one kraje izleteti, bodeta zemljevida dobro služila. Staneta po 80 kr.

„Naša straža“.

Prošnja. Dnó 7. t. m. se je ustanovilo „Slovensko izobraževalno in zabavno društvo „Naprej“ v Gradcu“, ki ima namen, postati zavetišče slovenskim delavskim stanovom, da ne propadejo germanizaciji in demoralizaciji. Ovire, s katerimi se mora boriti mlado društvo, so jako velike in premagati jih moremo le, če nas podpirajo rojaki v domovini. Zato se obrača podpisani odbor do vseh rodoljubov, da nas blagovolijo podpirati s slovenskimi knjigami, recimo družbe sv. Mohorja i. dr., ki jih več ne rabijo. Vsaka pošiljatev se sprejema najhvalejšeje. Naslov: Naprej, Bürgergasse 18/I. Gradec. Za odbor: Alojzij Erbežnik, predsednik; stud. phil. Avg. Jarc, tajnik.

Vabila.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmaroves in okolico napravi v nedeljo dné 18. junija 1898, ob 1/4. uri popoldne, v hiši Mat. Prosekarja v Kotmarivesi svoj letni občni zbor po sledečem dnevnem redu: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Sprejem in vpisovanje udov. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev zastopnikov za glavno skupščino. 6. Razni govori in nasveti. Po zborovanju: petje in prosta zabava. K obilni udeležbi vabi vse ude ter zavedne Slovence in Slovenke **odbor.**

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Pribloves in okolico napravi v nedeljo dné 11. rožnika svoj letni občni zbor v Kazazah v farovžu po popoludanski božji službi s sledečim vsprejedom: 1. Nagovor in pozdrav načelnika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Govor o šoli. 4. Volitev odbora. 5. Razni nasveti. Skrbelo se bode tudi za kratek čas in zabavo. Vse Slovence in Slovenke vabi uljudno **odbor.**

V nedeljo dné 4. junija t. l. bode potovalni učitelj g. V. Sumi v gostilni pri Šercerju v Šmihelu pri Pliberku imel **gospodarski govor** in se bode pri tej priliki tudi posvetovalo o ustanovitvi kmetijske podružnice. Zeleti je obilnega obiska. Začetek ob 3. uri popoldne.

Gospodarske stvari.

Zatiranje svinjske kuge.

V številki 81. državnega zakona je razglašen cesarski ukaz od dné 20. majnika 1899, ki zadeva ubranitev in zatiranje svinjske kuge. Ko se izvrši ta ukaz, se bode brž ko ne posrečilo zatirati nevarno svinjsko kugo, katera je v deželah, kjer je nastala, v mnogih krajih zmanjšala število svinj in povzročila neizmerno škodo.

Akoravno se ta kuga na Koroškem doslej še ni pokazala, vendar ni nemogoče, da tudi tukaj nenadoma nastane, ker je v vseh obmejnih deželah več ali manj razširjena ter še sedaj razsaja v več deželah. Potrebno je tedaj, da vsi posestniki svinj poznajo najvažnejše določbe omenjenega cesarskega ukaza.

Po tem ukazu se morajo pokončati vsi prašiči, kateri zbolijo na tej kugi, ali kateri so kužne bolezní sumljivi ali pa so prišli z okuženimi svinjami v dotiko.

Za one svinje, katere se po uradno naročenemu klanju izrečejo kuge proste, se bode škoda poravnala na podlagi določene teže zaklanih svinj, in sicer iz državnega zaklada. Ta odškodnina znese za klavne svinje 95% povprečne, po kilogramu izračunjene tržne cene, katera se je v deželnem glavnem mestu (v Celovcu) za zaklane svinje vseh vrst uradno zaznamovala. Za plemenske svinje se dodá tej odškodnini 25% priklada.

V teku prvih 60 dni od časa, ko zadobi ta postava veljavo, t. j. od 19. maja t. l., se bode tudi za okužene svinje plačala odškodnina iz državnega zaklada na podlagi omenjene povprečne cene, in sicer po 50%, če se bode začetek kuge o pravem času, to je takoj, ko je pričela, naznanil, in če posestnik ali njegov zastopnik ali oskrbnik ni kriv, da se je svinjska kuga zanesla v njegov kraj. Potem ko preteče teh 60 dni, se za okužene svinje ne bode več plačala odškodnina. Politična deželna oblast razsodi v prvi stopinji (inštanci), ali se plača odškodnina ali ne. Skupilo za zaklane svinje se mora oddati državnemu zakladu. Odškodnino je izplačati v teku 4 tednov po dokončanem razkuženju (desinfekciji).

Razkuženje (desinfekcija) zgodi se na državne stroške. Le ročne in potezne dela mora stranka neplačno preskrbeti. Kakor že rečeno, mora posestnik svinj, njegov zastopnik ali oskrbnik, takoj, ko prične svinjska kuga med svinjami, to n e m u d o m a naznaniti pri občinskem predstojniku (županu), kateri mora to zopet takoj, ko dobi tako naznanilo, ali če poizve na kateri način koli, da je ta kuga kje nastala, ali pa da so svinje na

tak način zbolele ali pocepale, da sumi svinjsko kugo, nemudoma naznaniti političnej okrajni oblasti in v tem naznanilu napovedati takoj vse njemu znane dotične razmere. Ob enem mora občinski predstojnik ukreniti, da se še zdrave svinje od zbolelih ločijo, in potem mora prepovedati vsak promet s svinjami iz ali v dotično kmetijo in s tem naročiti, naj se zapre hlev. Nadalje ravna politična okrajna oblast, oziroma razkuževalna komisija.

Glede bolezni „svinjske kuge“ je sledeče opomniti: Svinjska kuga je zelo nalezljiva in se razširi le po okuženju. Večinoma je kuga smrtna. Ona je sicer v začetku nekoliko podobna nevarni kugi „pereč ogenj“ (ali peraćica), pa je od nje vendar bistveno različna. Nalezljivost pa je veliko večja, kakor pri perečem ognju. Ta kuga je bila pred nekolikimi leti na Avstrijskem še popolnoma neznana.

Razširjatev te kuge pospešuje posebno kupčijski promet s svinjami, potem tudi posredovalci in posebno pa strežniki svinj ter tako zvan rezarji, kateri pridejo v dotiko s svinjami, in posebno pa gnoj iz zakuženih hlevov, in slednjič tudi meso na svinjski kugi obolelih prešičev. Meso od takih svinj je človeškemu zdravju škodljivo in izgleda večkrat tako, kakor bi bilo kuhano.

Največkrat se raznaša ta kuga po svinjah, katere so le neznatno zbolele in katere le površno bolehnost kažejo, kar se posebno rado prigodi pri domačih svinjah, katere niso z angleškimi oplemenjene. Najmanj odporni so mlajši prešiči (zizni prešički).

Bolezen sama obstoji v pljučnem in črevnem vnetju in je sluznica črev večkrat obširno razjedena. Bolezen prične na ta način, da svinje ne jedo rade, da so žejne, slabotne, posebno v križu, da hodijo trudno in klaverno in da omahujejo na zadnjih nogah. Svinje rade ležejo, se zarijejo v stelo in težko vstajajo, malo kedaj cvilijo in hripavo krulijo, potem površno kašljajo in hitro in z videznim gibanjem trebuha sopljejo; tudi jih trese mrzlica. Večkrat se zapazi, posebno v začetku bolezni in tudi pozneje, da svinje kozlajo in da imajo krvavo drisko, ali pa da je blato trdo in majhno-okroglasto, krvavo ali s krvavo žlezo preoblečeno. Oči solzijo v začetku; kmalu pa se zalepijo z žilavim gnojem.

Ker je svinjska kuga v začetku podobna perečemu ognju in se lahko s to boleznijo zamenja, je potrebno, tudi če kdo misli, da je svinja zbolela na perečem ognju, da to naznani brez odloga občinskemu predstojniku že zaradi tega, ker se mora tudi pereči ogenj pri svinjah kot kužno bolezen naznaniti. Naznaniti jo mora tudi iz tega uzroka, ker bi zgubil pravico, da se mu odškoduje one svinje, katere se mu po uradnem nareku zakoljejo, ako naznanilo opusti.

Tržne cene v Celovcu dné 25. maja.

Ime blaga	na birne		na hektolitru	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	5	85	7	31
rž	5	—	6	25
ječmen	—	—	—	—
oves	2	50	3	12
hejda	3	94	4	92
tursica (sirk)	3	70	4	62
pšeno (kaša)	7	20	9	—
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	20	1	95
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po — gld. — kr. do — gld. — kr., kisló 1 gld. 40 kr. do 2 gld. 20 kr., slama po 1 gld. 50 kr. do 1 gld. 75 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 70 kr. do 75 kr. kila maslo in puter po 1 gld. do 1 gld. 20 kr. — Vprežne vole plačujejo mesarji po — gld.

➔ Današnja številka obsega šest strani. ➔

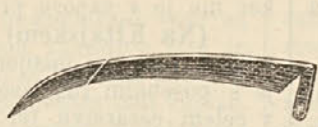
Naznanila.

Posestvo,

ki obsega okrog 11 oralov, z mnogo sadjem, kakih 20 minut od Pliberka, je z vsem premakljivim blagom (inventarjem), ker se je prevzela trgovina, po ceni na prodaj. Več pové gosp. Tomaž Plešivčnik (Kronwirt) v Pliberku.

Na prodaj je Habnarjeva hiša v Podsintjivasi. Prodá se z vsem hišnim orodjem in zavoljo družinskih razmer. Več o tem pové lastnik Valentin Štartinjak, pošta Bistrica v Rožni dolini na Koroškem.

Tiskarna družbe sv. Mohorja se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemnih zavitek itd. po najnižjih cenah.

H košnji (seči) in žetvi priporočam sloveče Bistriške kose

z zgoraj navedenim fabriškim znamenjem in
izvrstne srpe, kakor tudi prave Bergamaške kamne (osle)
najbolje vrste po najnižjih cenah.

Franc Sadnikar,

trgovec z železnino v Celovcu, Burggasse šte. 7.

(Vnanja naročila izvršujem po pošti in naj se blagovoli dolgost kos naznaniti.)

Domače mline,

opisane v št. 9. letošnjega „Mira“, priporoča svojim sobratom ter prevzame naročitve na te, kakor na vse druge, kmetijstvu res koristne stroje po primeroma nizki ceni **Josip Božič** p. d. Telian, Vancavas. Pošta Grafenstein.

Oddajo se za poletne mesece

tri lepe, nove sobe, z dvema kuhinjama, proti zmerni ceni na lepem kraju v Kotmarivasi (lastna pošta), 2 uri od Celovca oddaljeno. Več pové **Matija Prosekar**, posestnik v Kotmarivasi.

Matija Planko

➔ v Celovcu, Salmstrasse št. 6. ➔

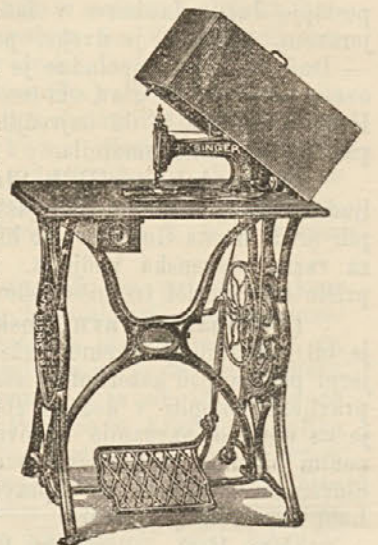
priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

najboljših vrst črevljarjem, krojačem in šiviljam po najnižjih cenah ter je prodaja tudi na obroke. — Dalje ima v zalogi vedno na izbiro

železne blagajnice

raznih velikostij, varne proti ognju in tatovom. — V svoji delavnici popravlja po nizki ceni vsakovrstne šivalne stroje in kolesa.

Častiti duhovščini in cenjenemu občinstvu dovoljujem si naznaniti, da sem v

Fröhlichgasse št. 20.

poleg gostilne „Pri Črncu“ („Zum Mohren“) v Celovcu

na novo otvoril

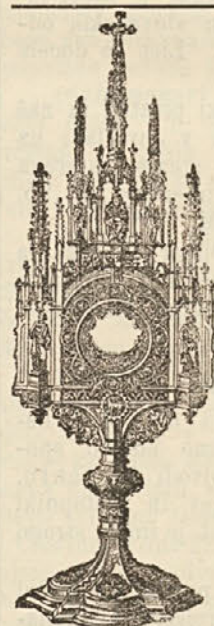
pasarsko in kovinsko delavnico.

Vsled dolgoletne izkušnje morem sam trdno in trpežno izdelovati vsakovrstne cerkvene, kakor tudi druge v mojo stroko spadajoče stvari. Tudi prevzamem pozlačenje v ognju, posrebovanje itd. Poprave se izgotove hitro in po ceni. Naročila od zunaj se točno izvrše.

Za prav mnoga naročila in cenjeni obisk prosi udani

Anton Baumgartner,

pasar in izdelovatelj kovinskih stvari. Celovec, Fröhlichgasse št. 20.

Na Najvišje povelje Nj. c. kr. apost. Veličanstva.

XX. c. kr. državna loterija.

Za skupne vojaške dobrodelne namene.

Le-ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dovoljena — ima 12.728 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 403.160 kron.

Glavni dobitek je:

200.000 kron.

Za izplačanje dobitkov jamčujejo dohodki c. kr. loterije.

Žrebanje je neprekleno dné 15. junija 1899. leta.

➔ Ena srečka stane 4 krone. ➔

Srečke se dobivajo v oddelku za državne loterije na Dunaju I., Riemergasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v mejnjalnicah itd. Načrti za žrebanje za kupovalce srečk zastoj.

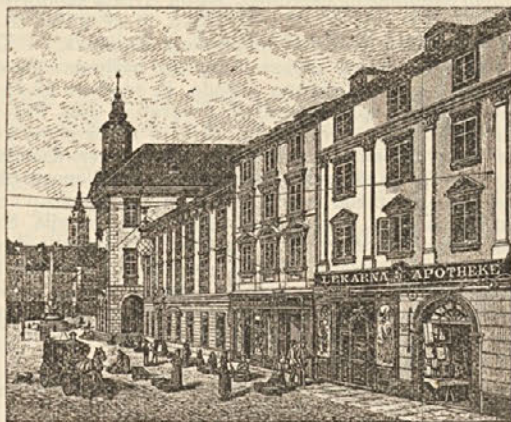
Srečke se določijo poštne prosto.

C. kr. ravnateljstvo za loterijske dohodke.

Oddelek za državne loterije.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, od koder se tudi posamezni kosi z obratno pošto razpošiljajo, ako se naroča po pošti.

Pogled mestnega trga in lekarne Ubald pl. Trnkóczy-ja v Ljubljani.

Ubald pl. Trnkóczy,

lekar pri rotovžu v Ljubljani,

priporoča sledeča zdravila:

Dr. pl. Trnkóczy-ja

želodečne

kapljice. Dobro sredstvo za želodec. — 1 steklenica 20 kr., 12 steklenic 2 gld.

Dr. pl. Trnkóczy-ja

krogljice

odvajalne (čistilne), čistijo želodec. — Škatlja 21 kr., 6 škatljic 1 gld. 5 kr.

Pocukrane krogljice, 1 škatlja 40 kr., 3 škatlje 1 gld.

Doktor pl. Trnkóczy-ja

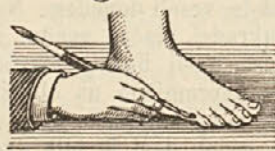
prsni, pljučni in kašljav sok ali zeliščni sirup, sestavljen z lahko raztvarljivim vapnenim železom, utiša kašelj, raztvarja sliz, ublažuje bol in kašelj, vzbujajo slast do jedi in tvori kri. — 1 steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Doktor pl. Trnkóczy-ja

protinski ali drgnilni cvet (udov cvet, Gichtgeist) je kot bol utešujoče, ublažujoče drgnjenje za križ, roke in noge, kot zopet poživljuje drgnjenje po dolgi hoji in težkem delu itd. priporočljivo. — 1 steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Doktor pl. Trnkóczy-ja

tinktura za izkušeno sredstvo zoper boleča kurja očesa, bradavice, očiščenje kože, žulje in ozeblino. Ima to veliko prednost, da se samo le s priloženim čopičem bolni del namaže. — Steklenica po 40 kr., 6 steklenic 1 gld. 75 kr.

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda!